

Abonamentele

Pentru Sibiiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumeră și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

Sibiiu, 16 Aprilie st. v.

Întemplantare se fie oare sau calcul? În același timp, când se face publicitate din împregiurarea că guvernul a cassat rezoluțiunea votată de reprezentanța comitatului Sibiiu, comitetul „reuniunii de cultură” din Cluj publică apelul adresat „națiunii”, privitor la susținerea, deșteptarea și apărarea elementului maghiar.

Ori cum ar fi, coincidența este foarte instructivă.

Clujenii, înțelegem pe cei de naționalitate maghiară, află cu cale pentru susținerea, deșteptarea și apărarea elementului lor maghiar a înființa o reuniune. Înființează reuniunea sub auspiciile cele mai oficiale. Presa oficioasă apără din toate puterile întreprinderea ca o întreprindere socială, pe lângă celelalte, și cu scopul de a răspândi idea patriotismului între naționalitățile nemaghiare.

Nemaghiarii, mai grei la cap, nu vreau să priceapă nici lipsa „patriotismului” cum o pricep întreprindătorii reuniunii, nici lipsa susținerii, deșteptării și apărării elementului maghiar. Mai întâiu la Bistrița, apoi la Sibiiu, se află oameni, cari au curajul a spune întreprindătorilor din Cluj și tuturor protectorilor lor, că au alte păreri despre întreprinderea „patriotică” și „apărătoare” a elementului maghiar. Și fiindcă după cele cum se cuprinde la Bistrița și la Sibiiu lucrul, întreprinderea are să fie sămânță de ceartă între naționalitățile din țeară, protestează contra ei.

Atâta a trebuit.

Potoape o mulțime au început a se vârsa asupra cutezătorilor, asupra celor ce nu vor să recunoască monopolul patriotismului exclusiv pentru naționalitatea maghiară.

Din vehemența oficioaselor unguresci era destul de invederat, că guvernul a luat partea întreprindătorilor din Cluj. Cassarea rezoluțiunii dela Bistrița trăda că guvernul ung. părtinesce. Dacă însă mai putea fi vre-o îndoeală în privința aceasta, din coincidența că vine guvernul și cassează rezoluțiunea din Sibiiu ca anti-patriotică și Clujenii emit apelul către „națiune”, în unul și același timp, ori-ce îndoeală trebuia să dispară: guvernul unguresc este partid în cauza întreprinsă de Maghiarii din Cluj.

Situațiunea ne este cât se poate de clară, pentru-că este lipsită de ori-ce îndoeală. Întreprindătorii din Cluj se află sub scutul guvernului, chemat să țină cumpăna cea dreaptă între naționalități. Putem judeca dar, dacă poate fi vorba de întemplantare sau de calcul.

Este calcul?! Cu atât mai rău pentru țeară. Agitațiunea în contra elementelor nemaghiare are să capete timbru oficial și pe lângă elementul maghiar vor concurge toate elementele slabe de ânger și din sinul celorlalte naționalități, chiar contra convingerii, la campania contra naționalităților lor.

În fața evenimentelor ce se desfășură în străinătate, politica guvernului în privința reuniunii din Cluj trebuie să o calificăm de cea mai greșită.

Toate guvernele înțelepte se silesc a susține în pepturile cetățenilor statului, în fruntea căror se află, neadormit sentimentul patriotismului. Guvernele cele înțelepte caută căi și mijloace, ca și acolo, unde nu există, să excite patriotismul și să-l cultive, pentru-ca însuflețirea să fie nu numai generală, dar și puternică.

La noi se lucră din contră. La noi se ucide patriotismul în pepturile cetățenilor, pentru-ca să se înlocuească cu o chimera: maghiarisarea.

Nu este oare un păcat, când un guvern, cu vreo câțiva aderenți ai sei, se pune și, direct și indirect, botează pre toți cetățenii guvernați de dînsul, patrioți rei, fiindcă acestia nu se împacă cu idea, că fericirea Ungariei stă numai și numai în gramatica maghiară?

Ar fi poate oare-cum explicabilă procedura aceasta, dacă în Ungaria între cele 15 milioane de locuitori 10 ar fi de naționalitate maghiară și numai 5 de naționalități diverse. Acum însă fiindcă pe lângă aceea, că naționalitățile nemaghiare în Ungaria nu sunt nisce venetice tolerate, lucrul e tocmai întors, este una din cele mai mari nebulni de a stigmatiza pe două din trei părți din cetățenii țării de patrioți rei, căci nu știu vorbi în limba maghiară. Aceasta va să zică, cu alte cuvinte, a lucra din toate puterile, ca majoritatea precumpănitoare a locuitorilor țării să fie dispușă și alungată dela interesul pentru binele țării și încă de cine? de guvern și de aderenții lui!

Căci serioșitate nu poate presupune nimeni în afirmarea, că elementul maghiar ar fi amenințat în existența lui, când statul ne pune pe toți în contribuțiune spre a-l susține; nu poate nimeni lua de serioasă „deșteptarea” sentimentului național maghiar, când el este trecut cu prisos în șovinism; și ce serioșitate poate afla cineva, când aude pe Maghiari că au lipsă să se apere, când sunt pe toate terenurile cei mai agresivi.

Dar se stăm puțin pe loc. Și în aceasta este metod. Patrioții cu monopolul cred de bună seamă, că procedura lor e bună, pentru-că în chipul acesta mai curând vor ajunge a-și justifica înaintea șovinismului dinlăuntru, cu al căror concurs se susține guvernul lor la putere, gogorița gravității în afară. Tot așa și înaintea străinătății.

De cumva astfel e calculul, apoi este foarte greșit și totodată periculos pentru țeară.

Stăruind întreprindătorii din Cluj și aderenții lor, că 10 din 15 milioane de locuitori ai Ungariei sunt antipatrioți, sau trădători de patrie și având trecere înaintea mulțimii maghiare, a bună seamă vor stăru și celelalte partide maghiare să fie tot așa de patriotice, va să zică șoviniste, ca și cea cu întreprinderea din Cluj.

Atunci, de sine se înțelege, vor stăru toate partidele maghiare, precum au mai stăruit, în trîmbițarea că naționalitățile nemaghiare gravitează în afară și mai scie Dumnezeu ce.

Dar' apoi și procedura aceasta trebuie să-și aibă consecuențele. Strigând presa oficioasă și neoficioasă a Maghiarilor neîncetat că sînt atâți „inimici” în Țeara-Ungurească, mira-te-ai, dacă între Maghiari, mâne poimâne nu se vor afla o mulțime, care să creadă în realitatea acestor strigăte, cu toate că este numai o nălucire maghiară; — mira-te-ai dacă în străinătate nu se vor afla oameni, cari să creadă că trei din patru părți sînt așa precum îi înfățișează presa maghiară.

Bine, cred oare acei ce pun la cale astfel de năroșii politice, că pe calea aceasta vor sporî curajul în inimile conaționalilor sei? sau cred că vor mări încrederea celor din străinătate în trăinicia stărilor de lucruri din Ungaria și că Europa se va angagia, ca să vină cu toate armatele ei să ne facă să învățăm nemaghiarii de frică unguresce?

Șovinismul maghiar învinuesce pe nemaghiari că sînt rei patrioți și dacă cauți, de! nime nu strică atât de mult patriei ca elementul maghiar, condus de politica visătorilor lui.

Găsim deci și hotărîrea guvernului, precum și apelul Clujenilor, nu numai neoportune, fie din întemplantare sau calculate, ci păgubitoare intereselor țării, deoarece contribuie la interpretarea cea falsă a patriotismului și la toate consecuențele funeste ale interpretării.

Scrisoarea d-lui Cosma.

Le dăm astăzi cetitorilor nostri scrisoarea pusă sub ocrotirea §-lui 20*) din legea de presă.

Voi însă înainte de toate să-i facem un cadru.

Am ținut în numărul dela 13/25 Aprilie următoarele:

Acum un an, mai înainte de a se înființa diarul român cotidian, era un lucru oare-cum de sine înțeles, că el va fi înființat și susținut de toți aderenții programului dela Sibiiu. Abia atunci, când s'a purces la constituirea comitetului de direcțiune, s'a produs o desbinare. O seamă dintre cei interesați cereau să nu intre în acest comitet oameni, care atrîna fie direct, fie indirect de guvern. „Albinistii” stăruiau însă cu tot dinadinsul, ca să intre chiar și dl avocat Partenie Cosma, soful nepoatei Metropolitului Miron. — Astfel s'a produs desbinarea, și „Tribuna” a fost înființată de aceia dintre aderenții programului dela Sibiiu, care n'au primit cu nici un preț, ca dl Cosma să aibă vre-o înfrîmire asupra redacțiunii noului diar. Îndoeși actualul director al diarului

*) Domnul avocat P. Cosma s'a pripit, pare-ni-se, la citarea §-lui, fiindcă eată ce ține legea de presă dela 1862:

„§. 20. O publicațiune periodică ce primește și anunțuri (inserate) poate să fie silită a publica ordinațiuni oficiale, care i se trimit spre publicare de direcții, însă numai dacă i se vor fi plătit cuvenitele taxe de publicare.

„Hotărîri și ordinațiuni ale judecătorilor în materie penală, date în urma cercetărilor făcute asupra conținutului vre-unei foi periodice, trebuie în virtutea unei dispozițiuni luate de judecătorie la cererea procurorului ori a actorului privat să fie publicate, și anume gratuit, în proximal număr ori în proxima broșură a publicațiunii periodice, pe pagina primă.”

Pe cât scim noi, dl Partenie Cosma nici nu este autoritate publică, nici n'a câștigat vre-un proces față cu „Tribuna”.

a declarat, că nu ar pute să primească conducerea redacțiunii, dacă dl Cosma ar avea câtuși de puțină înfrîmire asupra ei.

De ce aceasta?

De sigur nu pentru-că dl P. Cosma n'ar fi un om onest ori un Român inspirat de sentimente bune, ci pentru-că o rudă apropiată a actualului Metropolit ar avea drept membru în comitetul de direcțiune al unui diar ca „Tribuna” o pozițiune tot atât de falsă precum era aceea, pe care a avut-o în comitetul central. Căci nu se poate ca dl Cosma să aibă înfrîmire asupra unui diar, fără-ca să se poată presupune cu multă probabilitate, că Părintele Metropolit Miron dispune de acest diar, ceea-ce nu este, nu trebuie să fie, chiar nu trebuie să pară adevărat.

E dar' un lucru firesc, ca „Tribuna” să aibă un adversar hotărît, pe dl P. Cosma, pe care îl și primește fără de nici o sfială.

Ținem să fie constatat, că prin aceste cuvinte:

1. nu este atins dl Partenie Cosma, ca un privat,

2. nu se afirmă, că ar fi fost vreodată vorba, ca dl Partenie Cosma să intre în direcțiunea așa numitului consorțiu al „Tribunei”,

3. nu se pune la îndoeală nici onesitatea d-lui Partenie Cosma, nici calitatea d-sale de Român inspirat de sentimente bune, ci

4. se susține numai, că dl Partenie Cosma, fiind din întemplantare soț al nepoatei Metropolitului Miron, ar avea în comitetul de direcțiune al unui diar ca „Tribuna” o pozițiune tot atât de falsă precum era aceea, pe care a avut-o în comitetul central, și

5. că dl Partenie Cosma ne este adversar, eară noi îl primim, ca adversar, fără de sfială.

Ei bine! dacă așa este, nu mai are nici un înțeles următoarea scrisoare ce ni se trimite din partea d-lui P. Cosma:

Stimabilă Redacțiune!

În n-rul 84 al diarului D-voastre, din incidentul unei notițe malițioase din „Pester Lloyd” aveți gentileța a Vă ocupa și de persoana mea într'un mod, care precum vîd, acum începe a se inaugura în diarul D-voastre.

Nu voi să Vă stric gustul câtuși de puțin, întru alegerea mijloacelor de a procura publicului o lectură edificatoare. Pentru aceea nici nu voi reflecta la atacurile personale ce 'mi le faceți, fiind convins, că cei ce mă cunosc, și cred, că cei competenți toți mă cunosc, neprecupați de vre-o ură sau ambițiune personală, nu mă vor considera de capace, de a fi perfid în politică și intrigant în societate, precum mă calificați D-voastre; ear' judecata celor ce și cunoscîndu-mă ar fi în stare a presupune despre mine o asemenea slăbiciune de caracter — nu mă genează.

O altă împregiurare mă face însă să Vă dau informațiuni exacte despre un lucru, care, precum vîd, s'a înregistrat fals în analele „Tribunei”.

Se afirmă adecă în articolul din destiune, că: acum un an, înainte de a se înființa acest diar, numai eu aș fi fost cauza, că s'a produs desbinare între consorțiul „Tribunei” și între „Albinistii”, căci „Albinistii” stăruiau cu tot dinadinsul ca să intre și eu în comitetul de direcțiune al „Tribunei”, ceea-ce consorțiul n'a conces, prin urmare „e un lucru firesc ca „Tribuna” să aibă un adversar hotărît pe dl Cosma, pe care îl și primește fără de nici o sfială”.

Ce au făcut alții în consultări la cari eu n'am participat, nu pot să știu, cred însă, că despre ale mele fapte totuși eu sînt cel mai autentic martor.

Vă rog să luați spre scire deci, că eu nici odată n'am intenționat ca să intru nici în consorțiul, nici în direcțiunea „Tribunei”, căci eu din capul locului am considerat înființarea consorțiului „Tribunei” de o manoperă regretabilă de a paraliza înființarea „Ateneului român” inițiat din partea comitetului central electoral, care întreprindere era de un interes general național, o necesitate, pe care în curînd cred că o veți simți și D-voastre.

Deci atât ca membru și președintele de atunci al comitetului central, cât și ca unul, care

am avut și am vederile mele politice independente de ori-și-cine, n'am putut dori și n'am dorit să intru în direcțiunea unei întreprinderi, pe care eu o ținam de un lucru daunos pentru națiune, daunos pentru membrii sei chiar.

Viitorul va arăta dacă am rățecit sau ba?

Vederile mele n'au fost isolate, ci au fost și ale tuturor acelor, din Sibiu, cari nu sânt acționari de ai „Institutului tipografic” prin urmare și ale acelor, pe cari D-voastre îi numiți „Albinisti.”

Nu pot crede deci, că „Albinisti” s'au stăruit serios la consorțiul D-voastre, ca să mă primii și pe mine în direcțiune; ear' dacă cu toate acestea ar fi propus cineva o combinațiune, în care s'ar fi pomenit și numele meu, aceea s'ar întâmplat fără scirea mea și în contra voiei mele.

Aceste în interesul adevărului istoric.

Sibiu, la 14/26 Aprilie 1885.

Partenie Cosma.

Nu este înainte de toate adevărat, că dl Partenie Cosma a fost vre-odată personal atacat în coloanele „Tribunei”. Ca om deprins a cita §§. de lege dl Cosma trebuie să știe tot atât de bine ca noi, că a ataca personal va să dică a afirma ori a bănuși că cineva a săvârșit fapte, pe care legea le pedepsește ori convențiunile sociale le reprobă cu dispreț. Noi am afirmat numai, că dl Cosma ne este un adversar și că a făcut ceea-ce fac toți adversarii.

Am înțelege dar', ca distinsul nostru avocat să ne răspundă: Nu vă sânt adversar și nu 'mi-am dat nici odată silința să vă isolez!

Aceasta însă nu ni-o spune dl Cosma în scrisoarea ce ne adresează.

Tot atât de puțin adevărat este, că noi am fi ținut vre-odată, că dl Cosma a avut intențiunea de a intra fie în consorțiul, fie în comitetul de direcțiune al „Tribunei”: am ținut din contră, că D-lui are meritul de a fi făcut, ca alții, amici politici ai nostri, să păstreze o atitudine rezervată față cu „Tribuna”.

Am înțelege dar' ca dl Cosma să ne dică: nu 'mi-am dat silința să angajez pe amicii vostri contra voastră, ci din contră am voit chiar eu să vă ajut.

Nici aceasta nu ni se spune însă în scrisoarea ce ni s'a adresat.

Ne întrebăm atunci: pentru-ce ni-a pus dl Partenie Cosma această scrisoare sub ocrotirea §-lui 20 din legea de presă? Căci dl Partenie Cosma e avocat distins și nu trebuie să presupunem, că răspunde fără ca să fi cetit bine întrebarea, este un adversar îndemănat și nu face nici un lucru fără ca să aibă în vedere slăbirea adversarilor sei.

Scrisoarea ni s'a trimis, pentru-ca să spună prin coloanele „Tribunei”, că înființarea consorțiului „Tribunei” e o manoperă regretabilă de a paraliza înființarea „Ateneului

român”, inițiat din partea comitetului central electoral.

Aceasta o ținut dl P. Cosma, avocatul băncii „Albina”, același om, care citează paragraful 20 din legea de presă.

Vedeți Doamne! atât sânt o seamă de oameni, aderenții „Tribunei”, de înrânduți, încât își jertfesc banii lor muncii ori își pun în joc carierele odată făcute și lucrează din dorii de a păși în noaptea târzie numai pentru-ca să aibă mulțumirea de a fi paralisat înființarea unui așezământ de interes general pus sub epitropia neprihănitului și impersonalului domn Partenie Cosma, cititor de jure al tuturor așezămintelor bune!

Ne mai adresează dl Partenie Cosma scrisoarea, pentru-ca să poată spune prin coloanele „Tribunei”, că d-sa își are „vederile sale politice independente de ori-și-cine.”

Cine a ținut, că nu le are? Întrebarea nu e însă nici odată, dacă cineva are ori nu vederi independente, ci dacă relațiunile, în care se află, îi permit ori nu să lucreze potrivit cu vederile sale proprii. Și noi nu am primi nici odată angajamentul de a face ca lumea să creadă că dl Partenie Cosma, în relațiunile, în care se află, poate să facă în toate împrejurările ceea-ce vrea. Am putut să o credem noi înșine; n'am face însă nici odată încercarea de a îndupleca pe alții să o creadă dimpreună cu noi.

Căci după judecata tuturor oamenilor cu minte normală foarte adeseori un om cu pozițiunea dlui Cosma intră în conflict de datorii.

De ce aceasta?

Nimeni nu va pune la îndoială, că Înalt Preasfinția Sa Părintele Metropolit Miron, un om cel puțin tot atât de luminat și de bine inspirat ca d-l Partenie Cosma, va fi având „vederi politice independente de ori-și-cine”: în pozițiunea, în care se află, foarte adeseori i se întâmplă însă, că interesele speciale, pe care le reprezintă, îl silesc să lucreze contra propriei sale convingeri și să-și dea silința de a împinge și pe alții în direcțiunea ce însuși e silit a lua. Și este foarte greu a-i face pe oameni să creadă, că d-l Partenie Cosma, nu îl ajută, fiindcă, în pozițiunea d-lui Cosma, cei mai mulți oameni l-ar ajuta. Ar fi un fel de insultă de a presupune, că în toate împrejurările soțul nepoatei se uнесе cu cei ce combat pe unchiul nevastăii sale, și foarte adeseori noi, aderenții programului dela Sibiu avem datorii de a combate cu toată hotărîrea politica inițiată de un om, care nu poate să facă ceea-ce voiesce.

Aceasta s'a întâmplat atunci, când

era la ordinea zilei înființarea unui diar român cotidian.

Idea era veche; ea ar fi rămas însă mult timp în aer, dacă o întâmplare n'ar fi împins la realizarea ei.

În urma unei stăruințe foarte hotărîte a guvernului Părintele Metropolit a cerut și obținut retragerea d-lui Nicolae Cristea dela redacțiunea foii „Telegraful român” și după această retragere „Telegraful român” a devenit organ al politicii guvernamentale, deci al adversarilor programului dela Sibiu. Prin aceasta trebuința unui diar independent a ajuns a fi mai viu simțită, și în comitetul electoral central s'a reîvit cesitiunea organizării unui institut menit a-l susține. Acum s'a produs desbinarea asupra întrebării: cine trebuie și cine nu trebuie să aibă înțirire asupra diarului ce avea să se înființeze, și unii dintre membrii comitetului central au declarat, că nu pot admite pe d-l P. Cosma în comitetul de direcțiune a unui asemenea diar, și acestia s'au unit cu alți membri ai partidului, pentru-ca să înființeze un diar, ce nu poate fi bănușit de conivență cu adversarii de ai programului din Sibiu, adică „Tribuna”.

Astfel s'a „paralisat” înființarea „Ateneului român”.

Prea bine! Ia să vedem, ce va să dică acest „Ateneu”?

Era vorba să se înființeze o tipografie și un diar cotidian, cu un capital nominal de 100,000 fl.

De ce tipografie? de ce diar?

Tipografia de sigur nu se înființa, numai pentru-ca să se poată tipări diarul, ci mai ales pentru-ca să li se ofere literaturii nostri ocaziune de a-și publica scrierile în nise condițiuni mai avantajoase ca mai înainte. Era vorba să se creeze un fel de centru literar aici în Sibiu. De aceea se și vorbea de un „Ateneu”.

Diarul se înființa, pentru-ca partidul național să aibă un organ pentru susținerea programului dela Sibiu.

Prea bine! s'a înființat și tipografia și diarul.

Am dori să ne spună dl Partenie Cosma, unde sânt puterile literare de oarecare valoare, pe care „Institutul tipografic” le respinge, cine i s'a plăns, că a voit să publice în strada Căminădiei vreo lucrare de merit, fără ca să fi fost întimpinat cu iubirea cuvenită? a dat ori nu „Institutul tipografic” în timp de un an dovadă, că poate să devină un centru de lucrare literară? Oamenii, care s'au adunat aici, au venit ei câștigul? au stat pe coate? ori au lucrat întins și au născut să îndemne și pe alții la lucrare? — Am dori mai ales să știm: care sânt puterile literare, de care „Ateneul român” putea să dis-

pună, fără ca să poată dispune și „Institutul tipografic”? Căci noi scim puteri literare, care ar fi fost osândite să steie în rezervă, dacă „Ateneul” s'ar fi înființat în condițiunile în care se proiectase. Oamenii de oarecare valoare sânt tovarăși buni, știu să servească o cauză, dar' nici odată nu intră la stăpân.

Eară cât pentru diar, nu îl socotim pe dl Partenie Cosma compentent de a judeca, dacă bine a susținut ori nu „Tribuna” programul partidului național. S'a pronunțat și se va mai pronunța opiniunea publică, și dacă ar fi vre-odată să se pronunțe contra noastră și pentru dl Partenie Cosma, vina noastră nu va fi, că nu avem destulă bună-voință, ci că sântem oameni, și mărginiți în puterile noastre, nu putem face tot binele, pe care îl dorim.

Cine știe să facă treaba aceasta mai bine, acela să se ție la iveală, să se pună la lucru, și îl vom binecuvânta toate zilele vieții noastre, că ne-a scăpat de cea mai grea dintre toate sarcinile, pe care om cu vocațiune literară poate să le ție asupra sa. Căci nu este lucru mai scârbos decât să fii dator a te certa în toate zilele, cu toată lumea, chiar și cu oameni, pentru care ai poate tragere de inimă.

Când dl Partenie Cosma ne spune, că vederile D-sale sânt și ale tuturor acelor, care nu sânt acționari ai „Institutului tipografic”, nu ne rămâne decât să-i răspundem: că nu îl credem. Nu ni se cuvine nouă s'o admitem aceasta despre un întreg șir de oameni, care se bucură de stima publică și de a noastră încredere. Sânt multe și deosebite cauzele, pentru care ei își impun oarecare rezervă față cu noi; cea mai plăcută resplată a ostenelelor noastre este însă, că și ei aprobă lucrarea noastră, și spriginul mai hotărît, pe care nu ni-l dau astăzi, ne este sigur pentru ziua de mâine, ori pentru cea de poimâine. Căci e din inimă curată începutul, pe care l-am făcut, și înzadar! aceasta trebuie neapărat să se simtă din zi în zi mai mult. — Vor urma alții, poate mai bine ca noi, dar' nu se strică ceea-ce bine s'a întocmit odată, nu pierde ceea-ce a început să intre în conștiința publică.

Îi mulțumim d-lui Partenie Cosma, că prin scrisoarea ce a binevoit a ne adresa, a deșteptat atențiunea publică și ne-a dat și nouă ocaziune de a aduna elementele judecății asupra cesitiunilor, pe care le pune. Sântem, nu-i vorbă, cam îndărătnici noi Românii, dar' abia acum câteva zile d-l Partenie Cosma a avut ocaziune de a se convinge, că nu scim să ne dușmănim unii pe alții, și când e vorba să punem vre-un lucru bun la cale, ne pomenim fără de veste strînși cu toții

Foița „Tribunei”.

Bunica

de Bojena Némcová.

tradusă din limba boemă

de Prof. Dr. Urban Iarník.

(Urmare.)

Jupâneasa morăriță mergea și ea de obicei cu bunica, însoțită adeseori și de încă alte câteva femei din Zernov, un sat apropiat de moară. Ea purta o rochie lungă, o scurteică de satin și ceapță trasă cu fir de argint. Avea talia mică, ceva cam plină, rotunjoară aproape; ochii ei negri exprima multă vioșie, erau însă veseli; nasul îi era mic și turtit, ear' gura blăjîină; bărbile îi erau îndoite, și Duminecile purta o salbă de mărgelă, ear' ținutele de lucru o peatră de granat; pe braț ducea, în sfârșit, un coș rotund, împletit în paie și umplut de prăjituri, ca să le aibă merinde pe drum.

În urma femeilor venia morarul, însoțit de obicei de vre-un prieten din sat. Dacă era prea cald, el își ducea pe umăr în virful bătăii surtucul de colorarea cenușie. Duminecile cismele lui erau strălucitoare și ajungeau până la mijlocul pulpilor; din sus ele erau largi de tot, ceea-ce grozav le plăcea băieților. În cap el purta o căciulă de miel foarte înaltă, împodobită la o parte cu un fel de cocardă compusă din noduri

de panglică albastră așezate unul deasupra celuilalt. Tot astfel îi era îmbrăcat și tovarășul de drum, cu singura deosebire, ca surtucul lui lung, cu clișuri de dinapoi și împodobit cu limbi de alamă, nu era cenușiu, ci verde; cenușiu era colorarea de predilecțiune a morarului, fiindcă aceasta e colorarea morarilor.

Poporenii ce mergeau la liturgia dela deose oare salutau pe cei ce se întorceau dela utrenie. Câte odată se opriau ca să se mai întrebe unii pe alții ce mai e nou pe ici, pe colo, pe la moară ori pe la Zernov. Eară însă rar se întâmpla să întâlnească vre-un Zernovean mergând la biserică în orașel, fiindcă drumul trecea pe locuri prăpăstioase, și era primejdios a-l face. Mergeau mai bucurându-se la Studnitz ori la Munții-Roșii. Drumul înspre aceste sate era mai bun, ceea-ce vara nu era tot astfel; drumul le era plăcut bătrânilor, și cu atât mai plăcut tineretului. Calea ce mergea printre livezi înspre orașel, Duminecile era foarte umblată. Aici vedeau o băbucă ce mergea d'andelelele, în cap cu o cârpă albă, ear' alăturarea cu ea se ducea moșul răzîmându-se pe băț. Și bătrân trebuia să fie, fiindcă în păr purta un pepten, o modă foarte veche, de care nu se ținneau decât cei mai bătrâni dintre moșnegi.

Femeile erau găsite la cap cu cepte albe, înnodate de dinapoi în chip de porumbel, ear' bărbății cu căciuli de miel, mergând mai iute, le lăsa înăpoi, și treceau cu pas iute puntea cea

lungă de preste rîuleț. Veniau apoi copile, coborînd coasta în pași săltăreți; erau sprintene ca câprioarele; ear' în dosul lor veniau flăcăii ca nise pui de cerb. Aici străbate prin verdeața copacilor o mănecă albă, colo se acăța de spiniș o panglică roșie ce atîrnă de umăr; mai încolo se vede mănecarul brodat în fețe vii a vre-unui flăcău; și astfel ține aceasta până-ce nu trece întreaga ceată voioasă preste pajîstea verde și intră în orașel.

Întorcându-se dela biserică, bunica își desbrăca rochia de sîrbătoare, lua una de pânză și trecea odată prin gospodărie. După prînz îi plăcea să-și odihnească capul bătrân pe genunchii Bărbichii, lăsând să-și caute perii vii, care țină ca-i fac multă mîncărime. În vremea aceasta de obicei o fura somnul, însă nu pe mult timp. Deșteptându-se, se mira totdeauna, cum a putut adormi, și țină: „Haid! Nu pot înțelege, cum 'mi s'au închis ochii”. După amădădi mergea apoi cu copiii la moară, ca și când ar fi un lucru de sine înțeles, că petrecerea aceasta o doresc cu toții; apoi, se bucura când veniau ei și fetea morarului, Maria, de o vîrstă cu Bărbica.

În fața morii între doi tei era așezată o statuă a sfîntului Ioan de Nepomuc. Duminecile după prînz de obicei morărița ședea cu Maria și cu vre-o câteva femei din Zernov sub acest teiu. Morarul era și el totdeauna acolo, stînd în

fața lor și jucându-se cu tabachiera, pe care totdeauna o avea în mână, și spunându-le vre-o poveste.

Maria, îndată-ce țină de departe pe bunica și copilașii ei, grăbia în fuga mare în calea ei, în vreme-ce tatăl ei, așa cum era, cu pantofi în picioare, cu pantalonii suflecați, în mîncăru cenușiu, se ducea încet pe urma ei, însoțit și de vre-una dintre femeile din Zernov. Morărița, — ea intra iute în moară, ca să le gătească ceva copiilor, — „pentru-ca să stee mai liniștiți”, — țină buna femeie. Nu erau încă sosiți, când mesicioara cea mică și era așternută sub fereastră, în grădină, ori pe micul ostrov, eară însă în casă. Pe masă erau prăjituri bune, pâine, miere și lapte; apoi pe lîngă toate acestea, morarul mai aducea și poame culese chiar atunci, ori, dacă era în timp de eară, morărița se ducea și se întorcea cu un coșuleț de prune ori de pere uscate. Nu erau încă în modă cafeaua ori alte asemenea beuturi. De aceste nu se serviau, decât la d-na Prošek.

„Sînteți prea amabilă, bunică, de ați ostenit până la noi”, — țină morărița, dându-i un scaun să șadă. — „Nu știu ce-aș mai face Duminecile, dacă n'ați venit, nici că nu 'mi-ar fi par'că Dumineca Duminecă. Luați, Vă rog, din cele ce ni-a dăruit bunul Dumneșeu”.

(Va urma.)

la un loc, dacă nu de bună voie, chiar și de nevoie, fiindcă de! — omul cu oamenii viețuiesce și n'are în cotro, trebuie să meargă cu lumea! Și de ce să nu ne facem iluziunea, că nici d-l P. Cosma nu e dintre oamenii, cărora le place să fie între cei din urmă? De unde putem noi ști, dacă, adversar astăzi, mâne nu ne va fi un cu atât mai prețios amic?

Și dacă n'ar fi să fie, vina de sigur nu a noastră ar fi, și poate că nici nu a noastră înțelegere ar fi pierderea.

Revistă politică.

Sibiu, 16 Aprilie st. v.

Când „Kolozsvári Közlöny“ invită prin primul de astăzi toată presa maghiară de a se entusiasma pentru cauza „reuniunii maghiare de cultură“, ăce între altele: „Noi vrem să formăm oameni pe seama corpului națiunii, pe seama viitorului și spre asigurarea înțării statului; și cine poate să mai rămână îndărăt, când presa se va întoarce către el cu cuvintele Mântuitorului: *Urmează-mi, de acum înainte ai să vănezi după oameni.*”

Care va să ăică ori cât 'și-au dat oamenii silința să ne convingă, ca ei nu au intențiunea demoralizatoare, de a maghiarisa prin reunirea lor de cultură națiunile din cari se alcătuiesc Ungaria, aceea se desmintește mereu și acum chiar pri cel dintâu organ guvernamental din Ardeal, — ear' mai târziu se va destăinui adevărata lor intențiune prin însași activitatea faimoasei reuniuni.

Ce rezultate va să averse înse *această vënditoare de oameni*, aceea e altă întrebare.

În Austria sânt la ușă alegerile pentru parlament și toate partidele se pregătesc spre luptă, ce le stă înainte. Se pare, că șansele partidului constituțional austriac, cari până mai ieri, alaltaieri steteau încă rău, s'au mai îmbunătățit încâtva; cu toate acestea nu se poate spera, că la alegerile iminente va ajunge la o majoritate.

În cazul cel mai favoritor, partida aceasta se va prezenta în parlamentul viitor cu puterile de până acum, până când partida guvernamentală va trebui să renunțe la unele mandate în favorul noii partide democratice, care se află acum în formare. La toată întâmplarea în anul acesta avem să ne așteptăm la o luptă electorală înverșunată în Austria.

Conflictul ruso-afghan preocupă astăzi toată lumea politică. Fi-va oare războiu s'au pace? Cu întrebarea aceasta se ocupă deocamdată toți politici și diplomați, fără ca cestiunea să se apropie mai tare de rezolvare. Ce e drept rezolvarea se poate aștepta în tot ceasul și se pare, că acum ar fi și precipitat, a da loc unor sau altor presupuneri. Jurnalul oficios „Kawkas“ scrie, că la început se credea, că lupta dela fluviul Kușk va grăbi rezolvarea pacifică a conflictului și înlăturarea neînțelegerilor pentru fruntariile de Nord-Vest. Presupunerea aceasta însă nu s'a împlinit, deoarece-ă Anglia 'și-a schimbat frontul și nu a mai făcut pacea atrăgătoare dela rezolvarea cestiunii Penjdeh, ci dela rechiământarea imposibilă a lui Komaroff. În urma acesteia a prins rădăcină adânci vederea, că o rezolvare pacifică numai atunci va dobândi oarecare probabilitate, dacă Rusia va ocupa Herat-ul.

Firește, că prin așa ceva se putea grăbi crumperea unei dușmăni deschise; ear' pe de altă parte conflictul s'ar simplifica în măsură mare, dacă Anglia nu e serios decisă pentru războiu. Pe aici — ăce foia rusească — nu se mai îndoiesc nimene, că Rusia se va decide la acest pas, ca la cel din urmă remediu, pentru de a împinge pe Anglia spre o hotărâre definitivă. Ocuparea Herat-ului a fost Joi obiectul de

prelegere al generalului Kuro-patkin în statul maior.

Cu privire la agitațiunile din Macedonia „Pol. Corr.“ primesce din isvor turcesc scirea, că acolo s'au înființat comitete pentru organizarea unei agitațiuni în toată Macedonia.

Comitetele aceste câștigă bande, cari vor să îndeplinească insurecțiunea în Macedonia. Agenți secreți cutrieră toată provincia, spre a veni în atingere cu locuitorii și spre a-i îndupleca la o reșcoală. Autoritățile otomane îi urmăresc pe acestia cu cea mai mare grijă și fac dispozițiuni, spre a se pute întrepune cu succes unei invasiuni eventuale.

Cronică.

Din comitatul Sibiului. Comitetul central electoral e convocat pe 2 Maiu la 1/2 4 oare p. m. ear' comisiunea statistică pe 30 Aprilie 1/2 4 oare p. m. în ședință.

Foc. În Noul-săsesc au ars în 27 l. c. n. 10 șuri.

Descoperiri archeologice. În Hunedoara nisce lucrătorii căutând după material de zidit au descoperit un zid de fundament și reliefuri romane.

„Magyar lap.“ Foaia antisemită „Magyar lap“, care a vëndut lumina ăili înainte de asta cu vre-o câteva săptămâni, a și încetat din viață. Editorul acestui ăiar a fost d-nul Géza Onody, ear' redactor răspundător d-nul Carol Szalay. Toată comedia a costat pe întemeetorii lui sumulă de 11,000 fl.

Legea despre reforma casei de sus s'a publicat în numărul de ieri al foiei oficiale. Titlul oficial e următorul: Articolul de lege VII: 1885 despre modificarea organizării casei magnaților. Sancțiunea preafinală a primit-o legea aceasta în 25 Aprilie 1885 st. n.

Din Timișoara se depeșează, că comanda de corp de acolo a eliberat dela deprinderea de arme din ăst an pe toți rezervistii din comunele Orci-și Mercefalău din cauza epidemiei vëndatului.

Secetă. Economii se plâng asupra secetei celei mari, care domnesce acum de vre-o câteva ăile. Sămănăturile au fost frumoase, lipsa de ploaie însă ne face să ne temem, că speranțele, pe cari le aveam în ăst timp în privința recoaltei, nu se vor realiza. Avem mare lipsă de ploaie, și ca să câștigăm rezultate favoritoare, aceea ar trebui să ne vină încă în săptămâna aceasta.

Rusia și Macedonia. „Varsavsky Dnevnik“ ăiar rusec se ocupă de stările din Macedonia și scrie: „Dacă nici nu cade în sfera calculilor nostri politici resuscitarea cestiunii macedonene, din aceasta încă nu urmează că politica și presa rusească are drept să o ignoreze. Cine știe de ce apucături se folosesc politica nouă dușmănoasă pentru-ca să exploateze în favorul ei delăturarea deocamdată a Rusiei dela cestiunea macedoneană. Vieța nu cere dela nime iertare, pentru-ca să se desvoalte și nu se poate supune calculilor politici comuni. Pământ favoritor, căldură destulă e de ajuns pentru-ca din germele fraged să se desvoalte planta. În Macedonia sânt toate condițiunile pentru-ca în ăinsa să pornească cât mai curând spre vieța luptă politică și cu ăinsa vieța acestei țeri. Dacă în momentul de față ar fi neapărată din parte-ne politica activă, nu trebuie totuși să uităm că Rusia dispune de destule alte mijloace pentru a-și apăra interesele proprii pe Peninsula-Balcanică și deodată și interesele altor naționalități cu care poporul rusec e legat prin unitatea de sânge și lege. Nu înzadar are vot diplomația rusească în cestiunile lumii; afară de aceasta Rusia are drept necontestabil să-i poruncească Turciei, care încă nu 'și-a plătit datoria.“

Cholera în Italia. ăiarului „Riforma“ i se scrie, că prefecturei din Bergamo 'i-a sosit înștiințare despre erumperea cholerei în Bergamo. Depeșele despre această relatare oficioasă sânt interăse și confiscate.

Femei în opoziția germană. Cusătoresele din Berlin au ținut un meeting, în care protestează în contra urcării vămii pe așa. Două muieri au vorbit dovedind, că urcarea aceasta impune cusătoreșelor o contribuție de câte 3—6 taleri pe an în favorul câtorva fabricanți. S'a luat o rezoluție pe baza căreia doi deputați din partidul liberal alătură cu câțiva socialisti vor respinge în a treia cetire urcarea vămii pe așa de cusut.

An cădut milioanele! Din Paris se scrie, că baronul Alfons Rotschild, care voia să câștige un loc la academia artelor frumoase, a cădut la alegere față cu un literat sărac.

Bibliografie.

O carte de valoare.

Într'unul din numerii „Revistei de istorie, filologie și archeologie“, se află aprețiarile următoare:

„Literatura nescrisă a poporului ia din ăi în ăi o importanță deosebită și atrage cu atât mai mult atențiunea, cu cât tinde să dispară pe nesimțite. Culegerea și fixarea ei prin tipar a devenit mai în toate țerile, o nobilă ocupațiune, căci etnologii, filologii, archeologii, criticii erudiți și oamenii de stat sânt de o potrivă interesați a cunoaște și studia modul simțirii, cugătării, expresiunii și viețuirii din secolele anterioare. În ceea-ce ne privește, se știe că, după lucrările lui Anton Panu, Alecu Russo și a d-lui Vasile Alexandri în România, a d-lui At. M. Marienescu, în Transilvania, adunarea și publicarea literaturii populare nescrise a rămas ăecimi de ani în stagnațiune.

Între 1869 și 1874, d-l G. Dem. Teodorescu, prin inserarea mai multor articole în ăiarul „Românul“, apoi prin cartea d-sale intitulată: „Încercări critice asupra unor credințe, datine și moravuri ale poporului român“, atrase atențiunea asupra acestei bogate ramuri, și astfel avurăm plăcerea de a vedea colecțiunea pâr. Fl. M. Marian din Bucovina, consistând din balade și doine.

Tot d. G. Dem. Teodorescu scrie la Paris și tipărite în București (1877) interesante d-sale „cercetări asupra proverbelor române“, prima lucrare critică și serioasă a noi asupra acestei materii. După doi ani, d-sa tipări „Noțiunile despre colindele române“. Grație acestui îndemn, partea poetică a literaturii noastre populare găsi un culegător în d. Teodor T. Burada, care tipări la Iași cantece prețioase sub titlul de „O călătorie în Dobrogea“ (1880), ear' partea în presă întâlni un meritos culegător în persoana d-lui Petru Ispirescu, care — pe lângă Snoavele și Povestile d-sale — oferi publicului cea mai completă și mai conșciențioasă întrunire a Basmelor populare, și mai de curând adunarea „jocurilor de copii“, regulata întocmire a proverbelor, împreună cu o mulțime de alte părți din variatele genuri ale producerilor poporului român.

Cu toate acestea, sântem încă departe de a poseda întregul tesaur, în prosă și în versuri, al fertilei muse, care a inspirat Românului povesti răpitoare, cantece duioase și narațiuni despre viața de odinioară. Dacă însă mai e de cules, în același timp urmează a ne gândi, că preste puțin nu vom mai avé ce culege, din cauza disparițiunii bătrânilor lăutari, cari mor împreună cu tot ceea-ce păstrează în memorie. Din acest punct de vedere, ne pare bine că dl G. Dem. Teodorescu, profesor de limba și literatura română, n'a pregetat a culege, de vreo 15 ani încoace, partea poetică a literaturii noastre populare din diferitele puncte ale țerii. Pe lângă un mare număr de colinde, descăntece, orațiuni de nuntă și cu plugușorul, d-sa a găsit, într'un bătrân lăutar din Brăila, Petrea Crețu Șolcan, o adevărată comoară de legende și balade inedite, doine, hore și diverse cantece populare, în total preste 15,000 de versuri. . . .

Lipsa unei edițiuni complete, critice și cu indicațiunea tuturor variantelor, prețioaselor produse datorite musei române, este de mult simțită. Nimeni mai bine ca dl Teodorescu nu e preparat pentru o asemenea lucrare și nimeni nu posedă, ca d-sa un material așa de avut, adunat cu grijă și inteligență în timp de vreo 15 ani.

Complectând aceste notițe putem spune, că dl G. Dem. Teodorescu cugetă a-și tipări colecțiunea într'un mare volum de vreo 45—50 coale, pe 2 coloane. Această carte va cuprinde preste 45,000 versuri în 1,200 variante, cari vor oferi „Tese bogate de studiu asupra limbei, istoriei, moravurilor și traiului națiunii române în epocile anterioare.“

Aflăm că Academia, printr'un raport al dlor Hășdeu și Sion, a făcut frumoase elogii acestei opere, ear' că ministerul instrucțiunii va contribui ca tipărirea ei să se activeze pe cât se poate.

Convocare.

Domnii membri ai comitetului central al reuniunii învățătorilor români gr.-ort. din districtul „Sighișoarei“ și anume: Ioan Muntean, director la școala elementară din Sighișoara, Ioan Berescu, învățător în Sighișoara; Ioan Rondolean, învățător primar în Daneș; Demetriu Stuchirean, învățător în Bertan; Nicolau Muntean, învățător în Saschiz; Emanuil Florea, învățător în Criș; Dionisiu Chendi, învățător și capelan în Șaroșul-săsesc; Ioan Florea, învățător în Heștur; Ioan Oprea, învățător în Laslea-mare; Eremia Bucșa, învățător în Feleag; și președinții despărțimintelor tractuale se invită prin aceasta conform § 18 din „Statutele reuniunii“ a se prezenta la a doua ședință anuală ținută în Dumineca din 28 Aprilie a. c. v. la 2 oare după ameaăzi în localul școlii noastre române din Sighișoara.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Referada notarilor comitetului central asupra rapoartelor despărțimintelor tractuale § 14 din „Statute“.
2. Raportul cassarului reuniunii districtuale § 15 din „Statute“.
3. Raportul bibliotecarului.
4. Statorirea temelor de pertractat în despărțimintele tractuale.
5. Pregătirea de proiecte și propuneri relative la înăntarea scopului reuniunii.
6. Comunicarea ordinului preavenerabilului consistor archidieceșan ca senat școlar d'to 14 Martie c. nr. 4805 privitor la conclusele aduse de adunarea generală din anul trecut.
7. Curenții.

Sighișoara, 10 Aprilie 1885.

Demetriu Moldovean m. p., adm. prot. și președinte.

I. Rondolean m. p., actuar.

Posta ultimă.

Roma, 27 Aprilie n. Guvernul desminte scirea despre erumperea din nou a cholerei.

Londra, 27 Aprilie n. „Bureau Reuter“ comunică: Războiul între Anglia și Rusia e neînăturabil. Se vorbește că ăarul va călători astăzi la Moscva pentru a da acolo un manifest.

Londra, 27 Aprilie n. „Times“ vorbește despre eventualitatea războiului anglo-rusec și ăice, că Anglia, dacă ar fi silită să scoată sabia, nu s'ar lăsa să fie împedată a face întrebunțare de armă acolo, unde ar pute să deee loviturile cele mai grele. În lupta pe moarte și vieță cu Rusia un protest formal din partea Porții nu va pute împedeca flota engleză de a intra pe Marea-neagră. Mai sânt și puncte unde Rusia s'ar pute răni și unde Anglia ar afla aliați cari mai nutresc ura veche în contra Rusiei. Pentru puterile europene ar fi cu greu a păstra neutralitatea; nu toate ar prinde parte contrarilor Angliei.

Petersburg, 27 Aprilie n. Prospectele de pace sânt nimicite cu totul. Hotărârea ce va urma să așteaptă liniștit și cu toată rezoluțiunea. Dispoziția ce există în cercurile conducătoare precum și opiniunea publică caracterizează clar ceea-ce scrie „Nowoje Wremja“ asupra situațiunii. Rusia nu va face nici un pas până când nu se va lua o hotărâre în Londra. Înarmările au început și în Irlanda.

Cair, 27 Adrilie n. Aici nu se știe nimica despre vre un cas de moarte de cholera.

Serviciul telegrafic

al

„TRIBUNEI.“

Budapesta, 28 Aprilie n. Casa de sus. S'a cetit adresa ministrului-president despre sancționarea legii referitoare la reforma casei de sus. Președintele propune alegerea comisiunii de douăzeci-și-unul, carea să registreze numele fiecărei familii de magnat, în care se află membrii ereditari ai casei de sus și a fiecărui membru al casei magnaților, care a trecut preste anul al 24-lea al etății. Alegerea comisiunii se va face în 1 Maiu n.

Petersburg, 28 Aprilie n. Scirea comunicată ieri că războiul ar fi neînăturabil că ăarul ar fi călătorit astăzi la Moscva pentru a da acolo un manifest o numesc în locurile normative cu totul și în toate punctele neexactă.

Director: Ioan Slavici.

Redactor responsabil: Cornel Pop Păcurar

Editura și tiparul Institutului tipografic, societate pe acțiuni în Sibiu, sub responsabilitatea lui **Michail Gerula**.